

Cărțile revoluției

Între libertate și blestem.

Revoluția din decembrie 1989, un puzzle incomplet

de Aurelia KINCSES

Cartea *Ruperea blestemului. Revoluția Română din decembrie 1989*, publicată în anul 2024, la Editura Litera, este o sinteză a informațiilor și declarațiilor ce constituie cele 3000 de volume ce alcătuiesc *Dosarul Revoluției*, un dosar care a avut ca obiect trimiterea în judecată a unor figuri-cheie ale evenimentelor din decembrie 1989, precum Ion Iliescu, fost președinte al României, Gelu Voican Voiculescu, fost viceprim-ministru, și generalul (rtr.) Rus Iosif, fost șef al Aviației Militare, pentru săvârșirea unor grave infracțiuni contra umanității.

Cătălin Ranco Pițu s-a născut la Timișoara în anul 1973 și a urmat cursurile Facultății de Drept din cadrul Universității Ecologice din București, specializarea drept penal și criminalistică. Deține un master în „Securitate Judiciară” obținut la Facultatea de Științe Juridice din cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu. A fost numit procuror militar șef al Secției Parchetelor Militare din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție la data de 17 martie 2020. Anterior numirii în funcție a ocupat poziții de conducere și de execuție în cadrul Judecătorei Oravița (Jud. Caraș Severin), Parchetului Militar de pe lângă Tribunalul Militar Timișoara și Secției Parchetelor Militare și este procurorul care a semnat rechizitoriul în Dosarul Revoluției.

Stitul în care este redactată cartea amintește de alte publicații care au ca subiect victimele regimului comunist, în special cele realizate de către Lucia Hossu Longin¹. Autorul citează din Raportul Comisiei Senatoriale privind cercetarea evenimentelor din decembrie 1989, rapoartele realizate de MapN, registre de operațiuni militare și organizează textul cărții în jurul declarațiilor martorilor, dar folosindu-se și de extrase din presa vremii, din emisiuni radio și tv, cât și de propriile amintiri.

Intregul material a fost împărțit în 15 capitole, fiecare având un titlu care sugerează subiectul capitolului respectiv, iar fiecare capitol se încheie cu concluziile autorului, concluzii ce

¹Lucia Hossu-Longin, *Memorialul durerii. Întineric și lumină*, Humanitas, București, 2012 și *Memorialul durerii:*

O istorie care nu se învață la școală, București, Humanitas, 2007.

aparțin atât procurorului, cât și cetățeanului Cătălin Ranco Pițu.

Primul capitol – *Bunicul meu a fost frizerul lui Ion Iliescu* - poate fi considerat o introducere și este scris sub forma unui fragment memorialistic, autorul amintind de bunicul său matern și de poveștile acestuia care, „ca orice frizer care se respectă, vorbea mult, avea inclusiv o aplecare spre a filosofa, (...) vorbind la superlativ despre Ion Iliescu”, dar și împrejurările în care a ajuns să instrumenteze acest caz, obstacolele întâmpinate și chiar amenințările primite. De asemenea, explică alegerea titlului, *Ruperea blestemului*, ce pornește de la ideea că „Revoluția din decembrie 1989 ne-a adus mult dorită și meritata libertate, însă a adus și teribil de multă tragedie. [...] Înțelepciunea noastră populară spune că sângele celor nevinovați aduce întotdeauna blestemul”.²

Capitolul al doilea – *Timișoara*– debutează cu o scurtă prezentare a orașului, primul oraș din Europa cu străzi iluminate electric și tramvai, orașul baroc al țării noastre și primul oraș liber de comunism al României, urmată de un fragment bazat pe amintirile autorului despre evenimentele din 16 decembrie 1989 și continuând cu informații ce se regăsesc în *Raportul Comisiei Senatoriale privind cercetarea evenimentelor din 1989*. Se poate observa că majoritatea statelor țineau sub atentă supraveghere România, așteptând reacții asemănătoare celor din țările vecine, îngrijorați de lipsa acestora. O mare parte din capitol este destinat evenimentelor ce au avut loc la Timișoara, făcând referire la proteste, atitudinea autorităților, intervențiile forțelor de ordine coordonate de la centru, operațiunea *Trandafirul*, atitudinea soților Nicolae și Elena Ceaușescu, evenimente ce au fost prezentate de-a lungul timpului în articole, cărți și emisiuni TV. Pe alocuri, autorul inserează extrase din declarațiile martorilor.

Analizând informațiile, autorul încheie capitolul cu o concluzie: „La Timișoara a fost revoluție! Revoluționarii de aici s-au ridicat la luptă. Fiind singuri împotriva tuturor,

singuri împotriva cuplului dictatorial Ceaușescu [...]. La fel de adevărat este și faptul că nicăieri în lume nu a existat vreo revoluție sută la sută pură [...]. Întotdeauna au existat, la vedere sau nu, anumite acțiuni care au dus spre acea acumulare de energii necesară pentru nașterea unei revoluții. A existat acest gen de acțiuni la Timișoara? Bunul-simț, intuiția și logica îmi spun că da. [...] Ce pot spune cu titlu de certitudine este că la dosarul instrumentat de mine nu există nicio probă a implicării militare străine, la Timișoara sau în altă parte a țării, în sensul unor acțiuni militare cu arma în mână. [...] Indiferent cum am privi lucrurile, din motivele ante menționate în acest capitol, la Timișoara a fost revoluție.”³

Capitolul al treilea – *Mitingul popular din 21 decembrie 1989. Revoluția în București și în alte orașe ale României* – tratează, după cum se poate deduce din titlu, mitingul organizat la București cu scopul de a arăta susținerea poporului pentru șeful statului, dar care a fost deturnat declanșând revoluția și în București. Din declarațiile reprezentanților MApN specializați în război psihologic și prezenți în cele 4 autospeciale dotate cu aparatură pentru dublarea și amplificarea sunetului la mitinguri reiese că, pe lângă provocarea oamenilor prin vătămarea cu obiecte ascuțite, s-a folosit o bandă de emiterie sunete de joasă frecvență care imitau avioane militare, tancuri, sunete specifice teatrelor de luptă, sunete ce au indus persoanelor prezente la miting un sentiment de teamă. Reprezentativă în acest sens este declarația martorului Ionel Dumitrescu, care în decembrie 1989 era inginer colonel în cadrul Serviciului cu înzestrarea cu materiale tehnice al Consiliului Politic Superior al Armatei, având funcția de ofițer I, cu principala atribuție de serviciu de asigurare cu tehnică de propagandă specială – război psihologic. „La 21.12.1989 de la unitatea unde activam au fost trimise patru autospeciale care au avut rolul de a amplifica sunetul, respectiv de a dubla sistemul celor de la Radiodifuziunea Română. (...) Afirm în deplină cunoștință de cauză că una dintre autospeciale a fost sursa sunetului de joasă frecvență cu

²Cătălin Ranco Pițu, *Ruperea blestemului. Revoluția Română din decembrie 1989*, București, Editura Litera, 2024, p. 13.

³*Ibidem*, p. 33–35.

efect de panică, sunet care a provocat dezordine în mulțimea adunată în Piața Palatului. (...) Precizez că acel sunet cu efect de panică, înregistrat pe două benzi magnetice, a fost probabil importat. Anterior datei de 21.12.1989 nu a existat nici o situație în care respectivele benzi să fie scoase pe teren. Este important de precizat că cele două benzi nu au apărut ca fiind înregistrate în evidențele unității”⁴

Din declarațiile unor persoane prezente la mitingul de susținere, autorul extrage ideea că în București evenimentele au fost provocate. De altfel, din notele Direcției Securității Statului, reiese că marile puteri doreau înlăturarea lui Nicolae Ceaușescu și a regimului său, fiind pregătite să sprijine sau să provoace acțiunea ce ar duce la înlăturarea regimului lui Ceaușescu, ținând sub supraveghere situația din România. Capitolul continuă cu mărturiile persoanelor prezente la evenimentele din noaptea de 21/22 decembrie, evenimente care au produs primele victime la București. Autorul nu uită să vorbească despre evenimentele din celelalte orașe unde au fost manifestări împotriva regimului. Concluzia acestui capitol este că, la fel ca și la Timișoara, în toate orașele a existat represiune împotriva revoluționarilor, represiune la care au participat toate structurile militarizate ale statului.

Capitolele 4 (*Dimineața de 22 decembrie sau cum pierde un dictator puterea*), 5 (*Primele ore de „democrație”*), 6 (*Ion Iliescu, nou lider politico – militar al României*) și 7 (*Ceaușescu pe câmpiile patriei*) descriu evenimentele ce au avut loc după data de 21 decembrie, în special pe cele ce s-au petrecut în data de 22 decembrie, dar în același timp sunt incluse și informații referitoare la unele acțiuni ce au avut loc cu câțiva ani înainte de Revoluție, mai precis organizarea unui complot pentru înlăturarea lui Nicolae Ceaușescu de la putere și înlocuirea lui cu Ion Iliescu. De reținut este că acest grup format din militari și civili nu dorea schimbarea regimului politic, ci doar înlăturarea soților Ceaușescu. De asemenea, autorul alocă destul de multe pagini mărturiilor referitoare la

modul în care s-a realizat preluarea puterii politice și militare de către Ion Iliescu.

Unul dintre cele mai dureroase capitole, în ceea ce privește faptele expuse, este capitolul opt – *Despre dezinformările și diversiunile din decembrie 1989*. Este un capitol care abundă în declarații ale martorilor, majoritatea militari, cu privire la „atacurile teroriste” care au provocat moartea multor persoane după data de 22 decembrie 1989, prin folosirea psihozei teroriste, prin lansarea unor informații false, prin emiterea unor ordine de către ministrul apărării naționale. Soldați au tras în soldați crezând că apără obiectivele militare și civile de atacuri teroriste, soldați care nu aveau nicio altă vină, decât aceea că au respectat ordinele superiorilor și au fost lăsați să moară, fiind folosiți pentru a dovedi existența teroriștilor.

Cine și de ce? Răspunsul la aceste întrebări este dat în următorul capitol, cu titlul *De ce?*. „A făcut-o Armata. Ca să șteargă și să poată pune condiții după aceea, pentru că lui Iliescu i s-au pus condiții, să șteargă cu buretele ce a fost la Timișoara și ce a fost în 21 și 22 decembrie, că armata a fost, a făcut și a dres.”⁵ Pe parcursul capitolului sunt citate mai multe persoane (politicieni și militari), care au oferit un răspuns asemănător. Trebuie menționat că prin „Armata” se face referire doar la ofițerii cu putere de decizie din cadrul structurilor militare ale statului și nu la toate persoanele ce activau în structurile Ministerului Apărării Naționale și în celelalte instituții de ordine publică.

Capitolul zece - *Efectele tragice ale inducerii în eroare* - are un preambul care sintetizează foarte bine informațiile prezentate aici. În stilul caracteristic, autorul se adresează cititorului astfel: „Cititorule, urmează partea cea mai dramatică a cărții. Vor fi prezentate declarații relevante care te vor transpune în timpul acelor câteva zile cumplite din București și din alte orașe ale României, ce au urmat serii de 22 decembrie 1989. Mi-a fost greu să fac o selecție a declarațiilor, având în vedere că sunt cu miile și

⁴*Ibidem*, p. 39 – 40.

⁵Declarația lui Gelu Voican Voiculescu din data de 30.05.1994, la audierea de către Comisia Senatorială, în *Ibidem*, p. 238.

toate sunt impresionante.”⁶ Și, într-adevăr declarațiile prezintă o imagine cumplită a ceea ce s-a întâmplat în special în București în acea perioadă. Unul dintre cele mai cunoscute cazuri este acela al Aeroportului Otopeni, despre care se vorbește pe larg în acest capitol.

Capitolul unsprezece - *Trădare și trădători* – a fost rezervat solicitării ajutorului militar rusesc. Declarațiile oferite de generalul Ștefan Gușă, Dumitru Mircea, colonel și fost șef al Biroului Special al Marelui Stat Major al Armatei, și Togan Gheorghe, fost comandant al Batalionului 104 Grăniceri Botoșani, sunt edificatoare asupra acestui subiect. Aceștia vorbesc despre cererea intervenției militare ruse în România, existența unor trupe ale Armatei Roșii la granițele țării și refuzul generalului Gușă de a accepta intrarea acestora pe teritoriul românesc, fiind transmis următorul mesaj: „România nu a cerut ajutor militar, nu avem nevoie de ajutor militar sovietic, armata română este în stare să definească Revoluția.”⁷

Crima din ziua Crăciunului, al doisprezecelea capitol, este dedicat procesului judecării, condamnării și executării soților Ceaușescu, fiind constituit din declarațiile celor care au participat activ la aceste evenimente, dar și din analiza procurorului Pițu, care încheie capitolul astfel: „Dacă, folosindu-mă de puterea imaginației, l-aș fi anchetat pe Ceaușescu alături de Ion Iliescu, în mod cert ar fi fost trimis în judecată pentru crime împotriva umanității, însă i-ar fi fost respectate toate drepturile conferite de lege.”⁸

Revoluție sau lovitură de stat? „Securiști – teroriști” sunt parțial concluzii ale celorlalte capitole, iar ultimul capitol - *După rechizitoriu* - este rezervat explicațiilor/răspunsurilor autorului la diferite acuze ce i s-au adus sau întrebări ce i-au fost puse în spațiul public în legătură cu activitatea sa în ceea ce privește trimiterea în judecată a celor ce se fac vinovați de moartea atâtor persoane.

De ce am ales această carte? Deoarece este una dintre publicațiile care tratează un subiect dureros din istoria noastră, încă

neelucidat în totalitate. Cartea de față, prima carte publicată de domnul Cătălin Ranco Pițu, este o sinteză a „Dosarului Revoluției” și a rechizitorului pentru trimiterea în judecată a celor trei persoane menționate la început. Nu există un aparat critic, singurele surse de informare menționate în cuprinsul cărții, pe lângă declarațiile persoanelor interogate, sunt: raportul Comisiei Senatoriale, documentele Comitetului Central al Partidului Comunist Român, rapoarte ale MapN, documente privind operațiunile militare (dar fără a se indica cota documentelor: număr dosar, an, etc.).

In decursul anilor ce au trecut de la Revoluția Română s-au publicat mai multe cărți pe această temă, multe având autori colectivi (Asociația Memorialul Revoluției de la Timișoara sau Institutul Revoluției din București), au fost publicate memorii ale unor revoluționari, sau persoane care au fost contemporane evenimentelor, cărți de specialitate scrise de istorici români și străini, dar parcă lipseau informațiile oficiale. Memoriile pot să ne ofere informații importante despre evenimente, dar acestea pot fi părtinitoare prin simplul fapt că autorii lor nu au avut acces la toate evenimentele, istoricii au publicat studii și cărți pe această temă, dar fără a avea acces la toate informațiile, astfel, autorul, prin publicarea acestei cărți, aduce informații noi sau transformă unele supoziții emise de istorici de-a lungul timpului în certitudini.

Consider că în prezent nu există o imagine completă, clară a evenimentelor din România din decembrie 1989, iar această carte adaugă părți ce lipseau până acum din această imagine, sau clarifică, acolo unde nu exista calitate. Exemple sunt multe, dar cred că cele mai importante sunt: existența grupului ce complota pentru înlăturarea lui Nicolae Ceaușescu, cu acordul URSS, și faptul că președintele în funcție avea cunoștință despre acest fapt; folosirea benzilor de emisie a sunetelor de către autospeciarele MapN în data de 22 decembrie 1989, la protestul de la București; modul în care s-a ajuns la plecarea cuplului Ceaușescu (plecare ce a fost provocată de generalul Stănculescu, care a refuzat să dea ordinul dorit de N. Ceaușescu); vidul de putere politică ce

⁶Ibidem, p. 246.

⁷Ibidem, p. 379.

⁸Ibidem, p. 414.

a fost suplinit de existența puterii militare pentru câteva ore; preluarea puterii de către fostul președinte, Ion Iliescu; solicitarea ajutorului rusesc, și poate cel mai important aspect, oferirea unui răspuns la întrebarea - slogan: Cine a tras în noi după 22?

Prin citirea acestei cărți pot fi aflate multe răspunsuri. Însuși autorul răspunde la întrebarea *A fost sau nu Revoluție?*, concluzionând că la Timișoara a fost revoluție. Analizând și evenimentele ce au avut loc în întreaga țară, el consideră că a fost o revoluție dublată de o lovitură de stat.

Deși această carte aduce informații noi, există sentimentul că adevărul nu a fost spus în totalitate, iar acest fapt provoacă noi întrebări. Având în vedere că multe decizii și fapte nu au fost consemnate în documente oficiale și că majoritatea persoanelor implicate în aceste evenimente au decedat, vom afla vreodată întregul adevăr? Vom avea vreodată sentimentul că imaginea evenimentelor din decembrie 1989 este completă? În încheiere nu pot decât să reiau îndemnul autorului „*Citește, gândește, analizează, apoi trage propriile concluzii! Găsește singur răspunsurile la întrebări...*”

Revoluția din 1989 pe înțelesul tuturor

de Ana MIRULESCU

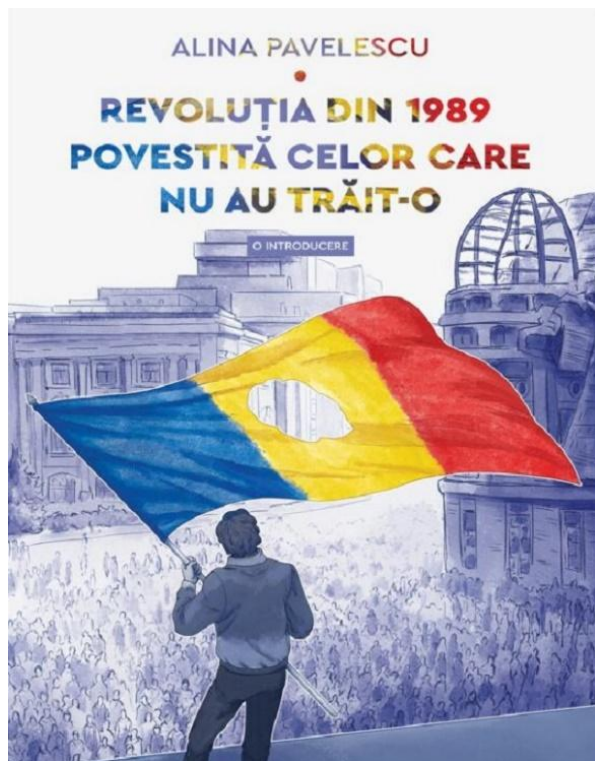
Cartea intitulată *Revoluția din 1989 povestită celor care nu au trăit-o. O introducere*¹ este scrisă de Alina Pavelescu și publicată în decembrie 2024 la Editura Art. Cartea este o documentare a principalelor evenimente ale Revoluției române din 1989. Pe lângă trecerea în revistă pe care o face evenimentelor din decembrie 1989, pune accentul destul de puternic și pe contextul istoric și cauzele care au dus, în final, la Revoluția din 1989. Autoarea este absolventă a Facultății de Istorie din cadrul Universității din București, dar și a unui masterat în domeniul „Istoria României în secolul XX” și deținătoare a unui doctorat în științe politice. Activează în prezent în funcția de director adjunct la Arhivele Naționale ale României.

Titulul cărții sumarizează foarte explicit tema lucrării, aceasta adresându-se în principal tinerilor, elevilor și studenților care vor să înțeleagă mai bine principalele evenimente ale istoriei recente. Deși cartea are doar 224 de pagini, aceasta reușește să summarizeze excelent atât contextul intern, cât și pe cel internațional în care se desfășoară evenimentele. Lucrarea este structurată în patru capitole mari, fiecare având câteva subcapitole, în care cititorului îi sunt explicate: contextul internațional în care se prăbușesc regimurile comuniste din Europa de Est, contextul intern, acela al anilor 1970-1980, cauzele și principalele evenimente care au dus la Revoluția din 1989, dar și misterele revoluției, iar ultimul capitol tratează principalele evenimente ale anului 1990. Totodată, la începutul lucrării, în introducere, autoarea prezintă experiența personală din timpul

revoluției, aceasta având atunci vârsta de 17 ani. Tot în introducere este adăugată și o pagină din jurnalul autoarei, scrisă pe data de 21 decembrie 1989, în plină revoluție. Cartea se încheie printr-un epilog denumit „A fost sau n-a fost?” care încearcă să răspundă la întrebarea pe care o auzim tot mai des în ultima vreme – a fost sau nu a fost revoluție ceea ce s-a întâmplat în decembrie 1989?

Capitolul I al lucrării abordează contextul internațional în care se prăbușesc regimurile comuniste din Europa de Est. Este descris într-un mod ușor de înțeles „jocul de domino” – după cum îl numește autoarea, prin care rând pe rând, regimurile comuniste de după Cortina de Fier se năruiesc pe parcursul anului 1989. Este abordată de asemenea încercarea de deschidere a URSS-ului sub Mihail Gorbaciov, dar și rolul pe care acesta îl joacă în căderea regimurilor comuniste din Europa,

¹Alina Pavelescu, *Revoluția din 1989 povestită celor care nu au trăit-o. O introducere*, București, Editura Arthur, 2024.

prin relaxarea implicării URSS-ului în politica internă a statelor de la sfârșitul lui 1989. Autoarea reușește să sumarizeze în doar aproximativ 30 de pagini un context istoric pe cât de important, pe atât de complex.

Capitolul al II-lea al cărții încearcă să-i explice cititorului contextul intern, cu accent pe anii 1980 – perioadă de maximă duritate a regimului comunist din România, acesta fiind și momentul în care, pentru majoritatea românilor, „a început să se umple paharul”. Autoarea explică crizele prin care treceau românii fie că este vorba de lipsa de alimente, de căldură, de electricitate sau chiar de activități de recreere. Sunt abordate și exemplificate anumite teme precum cazul inginerului Gheorghe Ursu, care moare în închisoarea de la Jilava după ce a fost turnat de un coleg pentru exprimarea critică la adresa regimului, sau afacerea cu casete VHS, care s-a transformat într-o întreagă industrie de copiere și distribuire a filmelor cu sprijinul Securității. Prin acestea, autoarea reușește să capteze foarte bine atenția cititorului abordând și subiecte poate mai puțin cunoscute din epocă.

Capitolul trei abordează atât cauzele care au dus la Revoluția din 1989, cât și principalele evenimente prezentate destul de succint. Tot în cadrul acestui capitol sunt abordate principalele așa-zise mistere ale revoluției printre care: problema „turiștilor străini”, a „teroriștilor”, sau „procesul” soților Ceaușescu. Maniera în care sunt prezentate aceste evenimente, de o importanță extraordinară, este una care tinde să nu dea neapărat verdictul cititorului, ci să-l facă pe acesta să-și pună și mai multe întrebări și să devină și mai curios. Totodată argumentele care sunt date în sensul anumitor ipoteze sunt unele susținute atât de declarațiile unor martori ai evenimentelor, cât și de alte surse, precum Dosarul Revoluției, ori Rechiștorul Parchetului Militar. Este prezentată și tranziția puterii de după căderea regimului – de la comunism la democrația „originală”.

Ultimul capitol, capitolul IV, descrie pe scurt evenimentele imediat următoare ale revoluției, accentul fiind pus pe anul 1990, care a marcat puternic parcursul ulterior al României. Sunt prezentate, pe scurt, fenomenul Piața Universității și importanța acestuia, mineriadele și modul în care au decurs lucrurile imediat după Revoluție.

Autoarea Alina Pavelescu reușește, printr-un limbaj accesibil, să explice foarte clar un număr de evenimente importante. Aceasta reușește prin consolidarea inițială a contextului, care este de o importanță majoră pentru a putea înțelege un eveniment, dar și prin modul de explicare al evenimentelor, să aducă în fața cititorilor, dar și să descrie, un subiect complex – Revoluția din 1989 pe înțelesul tuturor. Astfel, datorită acestui stil, istoria devine accesibilă tuturor.

Lucrarea reprezintă o sumarizare a contextului, cauzelor și evenimentele care au culminat cu izbucnirea Revoluției. Aceasta explică generației tinere felul în care s-au desfășurat lucrurile atât înainte, în timpul, cât și imediat după evenimentele din decembrie 1989.

Crede că această carte are o relevanță cu atât mai mare în contextul actual, atât intern cât și internațional, în care extremismul începe să fie din ce în ce mai prezent. Acum, poate mai mult ca niciodată, trebuie explicate noilor generații,

într-un mod cât mai accesibil, ce a însemnat de fapt totalitarismul – în cazul de față comunismul, dar și sacrificiul făcut de generațiile bunicilor și părinților pentru a avea astăzi libertatea de a spune ceea ce

gândim. Recomand această carte în special tinerilor, atât studenților la istorie sau celor interesați de aceasta, cât și tuturor celor care vor să înțeleagă drumul spre democrația românească.

Un roman despre opresiune și revoltă

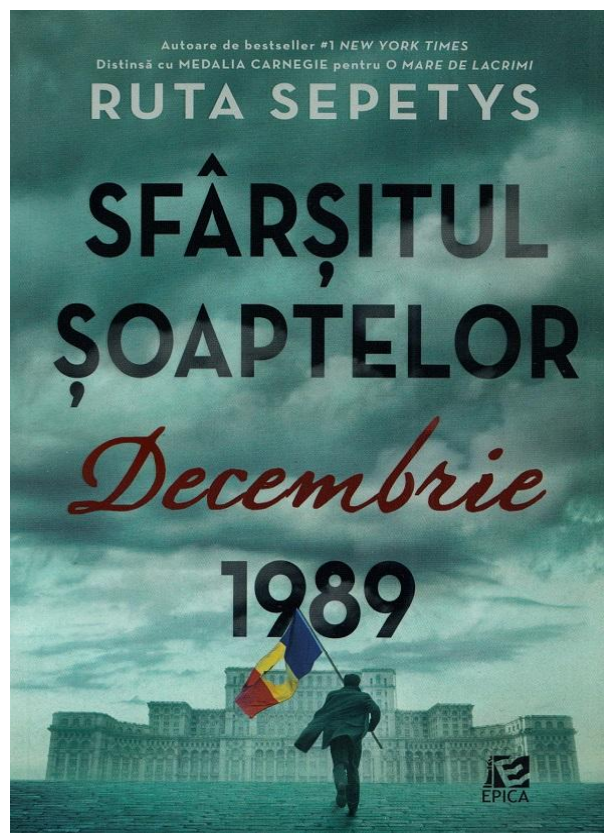
de Natalia Cristina GABOR

Autoarea de origine lituaniană, Ruta Sepetys, prin romanul *Sfârșitul șoaptelor. Decembrie 1989*¹ reușește să integreze într-o manieră inedită istoria revoluției din 1989 în relație cu biografia personajului principal, tânărul Cristian, surprins în evoluția vieții sale și impactat de evenimentele istorice pe care le traversează în țara natală, România. O istorie a momentului cutremurătoare, care marchează o istorie personală incitantă.

Ruta Sepetys este o scriitoare americană de origine lituaniană, cunoscută pentru romanele sale istorice care explorează povești complexe despre identitate, suferință și reziliență. Ea este apreciată pentru talentul său de a aduce la lumină evenimente mai puțin cunoscute din istoria mondială, într-un mod captivant și emoționant. S-a născut pe 19 noiembrie 1967, în Detroit, Michigan, într-o familie de imigranți lituanieni. Tatăl său a părăsit Lituania în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, fugind din calea ocupației sovietice. Această istorie familială plină de traume și sacrificii a influențat profund opera sa, inspirând-o să investigheze poveștile nespuse ale oamenilor afectați de dictaturi și conflicte. Deși a crescut în Statele Unite, ea a păstrat o legătură puternică cu rădăcinile sale baltice, ceea ce se reflectă adesea în lucrările sale.

Ruta Sepetys a studiat finanțe internaționale la Hillsdale College din Michigan. După absolvire, a lucrat pentru o vreme în industria muzicală, reprezentând artiști celebri înainte de a-și îndrepta atenția spre scris. Cariera sa de scriitoare a început în anii 2010, când a lansat primul său roman. Ea este cunoscută în special pentru romanele sale istorice dedicate tinerilor adulți, dar care au o atracție universală datorită subiectelor lor profund umane și bine documentate. Dintre cele mai importante lucrări ale sale amintim aici câteva.

Printre tonuri cenușii (*Between Shades of Gray*, 2011) este poate cea mai cunoscută lucrare, inspirată din experiențele lituanienilor deportați în Siberia în timpul regimului stalinist. Romanul urmărește povestea Linei, o adolescentă care luptă pentru supraviețuire alături

¹Ruta Sepetys, *Sfârșitul șoaptelor. Decembrie 1989*, București, Epica, 2022.

de familia sa în lagărele de muncă din Uniunea Sovietică.

O*ut of the Easy* (2013) este un roman a cărei acțiune are loc în New Orleans-ul anilor 1950 și urmărește viața unei tinere pe nume Josie, care visează la o viață mai bună decât cea oferită de lumea dură a bordelurilor și criminalității.

S*alt to the Sea* (2016) este inspirat de scufundarea navei Wilhelm Gustloff în 1945, una dintre cele mai mari tragedii maritime din istorie. Acest roman explorează povestea refugiaților care fug de avansul trupelor sovietice în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

T*he Fountains of Silence* (2019) se concentrează pe Spania franchistă din anii 1950 și descoperă secretele întunecate ale dictaturii prin ochii unui tânăr fotograf american.

I*Must Betray You* (2022) oferă o perspectivă asupra vieții sub regimul comunist din România lui Nicolae Ceaușescu, prin ochii unui adolescent care navighează între frică, trădare și dorința de libertate.

Ruta Sepetys se remarcă printr-un stil narativ empatic și detaliat, bazat pe cercetări istorice riguroase. Ea aduce la viață povești complexe, umanizând victimele războaielor și regimurilor represive. Cărțile sale sunt traduse în zeci de limbi și au fost recunoscute internațional, primind numeroase premii, printre care Carnegie Medal și Golden Kite Award. De asemenea, mai multe dintre ele sunt incluse în programele școlare din diverse țări.

Ruta Sepetys este deseori descrisă ca o „povestitoare a celor fără voce”, având o misiune personală de a dezvălui poveștile uitate ale istoriei. Prin scrierile sale, ea îmbină divertismentul cu educația, sensibilizând cititorii la tragediile umane și la lecțiile din trecut. Cunoscută pentru abilitatea sa de a aduce la lumină evenimente istorice mai puțin cunoscute, continuă să impresioneze cititorii cu romanul *Sfârșitul șoaptelor. Decembrie 1989* (titlul original - *I Must Betray You*). Această operă reprezintă o explorare profundă și emoționantă a României aflate sub

regimul comunist al lui Nicolae Ceaușescu, o perioadă încărcată de suferință, suspiciune și luptă pentru libertate.

A acțiunea romanului este plasată în ultimii ani ai dictaturii comuniste din România, mai precis în 1989, anul Revoluției care a dus la căderea lui Ceaușescu. Într-un context de cenzură extremă, frică perpetuă și represiune violentă, populația trăia sub supravegherea constantă a Securității. Ruta Sepetys surprinde această atmosferă claustrofobică, dar și speranța care izbucnește din dorința de libertate. Inspirată de cercetările riguroase ale autoarei și de interviurile cu supraviețuitori, romanul oferă o imagine autentică a vieții cotidiene din acea perioadă, în care până și membrii familiei puteau deveni informatori.

Romanul este povestit prin ochii lui Cristian Florescu, un adolescent de 17 ani care trăiește în București. Cristian este un tânăr inteligent și sensibil, pasionat de poezie și de cultura occidentală, dar prins într-o lume în care exprimarea liberă și gândirea critică sunt interzise. Când este forțat de Securitate să devină informator în schimbul tratamentului medical pentru bunicul său bolnav, Cristian se află într-o dilemă morală. Ar trebui să coopereze sau să riște să-și expună familia și prietenii unui pericol iminent?

Pe măsură ce Cristian navighează complexitatea morală a situației sale, el descoperă realități tulburătoare despre sistemul corupt și despre cei din jur. Prin paginile jurnalului său, cititorul asistă la frământările sale interioare și la modul în care adolescența sa este marcată de greutățile unui regim opresiv.

Ruta Sepetys folosește o narațiune la persoana întâi, oferind o perspectivă intimă și emoționantă asupra gândurilor lui Cristian. Stilul este simplu, dar profund, încărcat de tensiune și speranță. Această alegere stilistică face ca povestea să fie ușor de citit, dar greu de uitat. Fiecare capitol este presărat cu fragmente de poezie, gânduri filosofice și observații despre viața din spatele Cortinei de Fier.

Autoarea creează o atmosferă sufocantă, dar realistă, care transportă cititorul în Bucureștiul acelor vremuri. Fiecare descriere a

străzilor, a magazinelor goale sau a apartamentelor mici contribuie la sentimentul general de apatie și deznădejde.

Una dintre temele principale ale romanului este conflictul dintre loialitate și trădare. Cristian este prins între dorința de a proteja pe cei dragi și nevoia de a rămâne fidel convingerilor sale. Acest conflict este ilustrat în mod emoționant și universal, fiind ușor pentru cititori să empatizeze cu acesta.

O altă temă importantă este puterea speranței și a curajului în fața tiraniei. Cristian, împreună cu alți tineri din jurul său, găsesc modalități de a rezista, fie prin artă, fie prin acte mici de rebeliune. Această idee este rezumată într-un citat memorabil: „Frica este arma lor, dar speranța este a noastră”, spune autoarea în carte.

S*fârșitul șoaptelor* nu este doar un roman despre dictatură, ci și despre puterea spiritului uman. Autoarea explorează modul în care sistemele opresive distrug legăturile sociale și sufocă libertatea, dar și despre cum oamenii obișnuiți pot deveni eroi prin gesturi simple de rezistență. Titlul, *Sfârșitul șoaptelor*, simbolizează sfârșitul unei epoci în care oamenii vorbeau doar în

șoaptă, temându-se de urechile ascunse ale regimului. Este o celebrare a libertății de exprimare și a curajului celor care au luptat pentru ea.

S*fârșitul șoaptelor* este un roman care te smarchează profund. Ruta Sepetys nu relatează doar fapte istorice, ci le și umanizează prin intermediul personajelor bine conturate. Cristian este un protagonist memorabil, iar povestea sa reflectă frământările și dilemele unei generații afectate de totalitarism.

Autoarea reușește să echilibreze perfect detaliile istorice cu o poveste emoționantă, creând un roman accesibil pentru toate vârstele. Este o lectură esențială pentru cei care vor să înțeleagă efectele comunismului asupra vieții de zi cu zi și importanța libertății.

Prin *Sfârșitul șoaptelor*, Ruta Sepetys reușește să ofere o voce celor fără voce, evidențiind complexitatea istoriei și puterea rezistenței umane. Este o carte care ar trebui citită de oricine dorește să reflecteze asupra trecutului și a semnificației libertății. Un roman de neuitat și un omagiu adus curajului unei generații care a luptat pentru schimbare.

https://debanat.ro/2017/12/timisoara-la-28-de-ani-de-la-revolutia-din-decembrie-1989-program_210932.html